

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus

Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat de Legibus, de Præceptis
Decalogi, de Restitutione, ac de Contractibus

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Art. I. De intentione requisita ad satisfaciendum Legi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40673

Q U Æ S T I O V.

Quomodo Legi parendum?

Inspecto primario legis effectu, qui est obligatio, progrediamur ad inquirendum, Ad quid nos obliget lex? Et quibus actibus nostræ obligationi satisfaciamus? Primo itaque quærendum est, An intentio implendi legem cadat sub lege, seu an lex obligans ad ponendum, verbi gratia jejunium, obliget non solum ad ponendum jejunium, sed etiam ad ponendum ea intentione, ut legi satisfaciamus? Secundo, Quibus actibus legi satisfiat? Tertio, an qui non potest implere totum præceptum, teneatur ad partem, quam possit? Quarto, de impedimentis legi non apponendis, siquidem lex obligans ad finem obligat tum ad ponenda media ad talem finem requisita, tum etiam ad removenda impedimenta.

ARTICULUS I.

De Intentione requisita ad satisfaciendum legi.

- I. Ad satisfaciendum legi positiva requiritur intentio ponendi opus præceptum.
- II. Non tamen ad satisfaciendum præcepto negativo.
- III. Qui invitus audit Missam, vel jejunat, non satisfacit præcepto; At qui invitus restituit, non tenetur ad aliam restitutionem.
- IV. Quid si quis per metum audiat Missam præceptam?
- V. Num satisfaciat jejunio præcepto, qui tota ea die dormit nihil cogitans de jejunio?
- VI. Quamvis ad satisfaciendum præcepto requiratur intentio ponendi opus præceptum, non requiritur tamen intentio satisfaciendi præcepto.
- VII. Debens Titio centum, si immemor debiti donet illi centum, num teneatur alia centum dare, ut debito oblito satisfaciat?
- VIII. Num legi satisfaciat, qui ponit

opus injunctum nolens per illud satisfacere, dummodo talem voluntatem deinde deponat?

- IX. Num penitentia, que virtute clavium debet impleri, possit pariter poni cum consimili voluntate?
- X. Qui ex pluribus titulis debet aliquid ponere, quin possit eodem opere omnibus obligationibus facere satis, cuinam ex illis censetur satisfecisse ponendo tale opus?

I. **Q**uaritur primo, An ad satisfaciendum legi, seu præcepto, requiratur intentio ponendi opus præceptum?

Respondeo cum communi affirmative: Verbi gratia, ut satisfiat præcepto audiendi Missam, requiritur intentio illam audiendi; Ut satisfiat præcepto recitandi horas, requiritur intentio recitandi illas, seu orandi illas legendo; Nec satis est mera intentio legendi, vel addiscendi: Ratio est, quia præcepta hominibus imposta debent humano modo impleri; non implentur autem humano modo sine intentione ponendi opus præceptum. Quare idem dicendum est de impletione voti, juramenti, & Poenitentia.

tentia Sacramentalis; quia instar legum hæc obligant. Et confirmatur, nam sicut ad violationem præcepti requiritur actus, seu omissio libera rei præceptæ, ita ad satisfaciendum præcepto positivo requiritur actus liber, seu intentio ponendi rem præceptam.

II. Notandum tamen, quod ad satisfaciendum præcepto negativo, verbi gratia, non occidendi, satis est omissio occisionis, quamvis non libera: Contra vero ad satisfaciendum præcepto positivo audiendi missam non satis est auditio missæ, etiam non libera, verbi gratia, facta a dormiente. Ratio est, quia, ut præceptum positivum modo humano impleatur, requiritur actus liber, & humanus, seu intentio ponendi rem præceptam; Verum ut modo humano impleatur præceptum negativum, satis est, ut homo non habeat actum liberum, seu intentionem ponendi rem prohibitam. Ratio est, quia ad hoc tantum obligat præceptum negativum; & præcisè per hoc, quod aliquis, verbi gratia, non habeat intentionem occidendi, ponit conformitatem cum lege de non occidendo, etiam si verbi gratia dormiens alium occidat. Et eodem modo satisfacit præcepto de non comedendis carnibus, qui ex necessitate illas non comedit. Quod si haberet intentionem comedendi illas, si posset, in tali casu satisfaceret præcepto negativo per omissionem necessariam comestionis, & simul peccaret contra idem præceptum intendendo rem vetitam; non secus ac ille, quem pœnitet servasse legem: Vel potius peccaret contra præceptum naturale, quo obligamur ad non habendas hujusmodi voluntates inordinatas erga leges humanas.

Hinc sequitur primo, ebrium, aut dormientem non satisfacere præcepto audiendi missam, vel recitandi horas,

Pars I.

etiam si audiat, aut recitet in ebrietate, vel somno; quia non ponit rem præceptam humano modo, seu actu libero.

Sequitur secundo, quod qui recitat horas attentissime, sed solum animo addiscendi, teneatur iterum illas recitare; quia non habet intentionem ponendi opus præceptum, hoc est orationem. Ita Lessl., Sanch., Suar. & alii communiter: Ecclesia enim dum præcipit recitationem horarum, præcipit orationem, & ideo requiritur intentio orandi, & non satis est intentio addiscendi. Et propter eandem rationem, qui adit Ecclesiam animo contemplandi, si interim ad ejus præsentiam celebretur missa, non satisfacit præcepto audiendi missam, ex defectu intentionis illam audiendi, ut communiter etiam docent apud Dian. part. 3. tract. 6. resol. 77. contra Pal. punct. 17. num. 7., quamvis si præcessisset ista intentio, sufficienter satisfaceret assistendo missæ cum ea contemplatione.

III. Sequitur tertio, quod qui omnino invitatus audit missam, vel jejunat, non satisfaciat, & teneatur ex defectu intentionis requisitæ aliam missam audire, & aliud jejunium ponere, si ex voto, vel præcepto debeat semel jejunare, & obligatio non sit affixa diei: Quamvis e converso, qui per vim restituit, non teneatur iterum restituere; non quia implevit præceptum restituendi, sed quia sublata est materia talis præcepti, videlicet inæqualitas inter partes: Et ideo qui per vim restitueret, non incurreret excommunicationem latam contra non restituentes, ut notant Sanch., & Suar. apud Bonac. hic; quia excommunicatio censetur lata solum contra retinentes rem alienam invito domino; qui autem per vim restituit, quamvis non satisfecerit præcepto naturali restituendi; satisfacit tamen præcepto

M Ec.

Ecclesiæ non retinendi rem alienam invito domino : Contra vero si lata sit excommunicatio contra non audientes sacrum , & aliquis omnino invitatus audiat Sacrum , incurrit excommunicationem , quia violat præceptum Ecclesiasticum , ut communiter docent contra Sot. apud Bonac.

IV. Sequitur quarto , quod qui per metum gravem audit sacrum , satisfaciatur præcepto , quia metus non tollit , licet minuat , libertatem , seu voluntarium , & intentionem liberam requisitam audiendi sacrum . Si quis tamen ita habeat ratione metus intentionem liberam audiendi sacrum , ut simul dicat , Non audirem sacrum , nisi cogerer , peccat , ut diximus , contra idem præceptum , sive contra præceptum naturale , quod obligat ad non habendas hujusmodi intentiones conditionatas ; quamvis non teneatur aliam missam audire ; quia satisfecit eidem præcepto , quatenus obligat ad ponendum actum externum auditionis missæ cum intentione absoluta illam audiendi .

V. Sequitur quinto , quid dicendum , si Titius , qui tenetur semel in hebdomada jejunare , die lunæ jejunavit , eo quod tota die dormierit , aut fuerit ebrius , sine ulla intentione jejunandi ? Aliqui volunt , quod teneatur iterum jejunare ; quia non implevit cum intentione debita præceptum , quod putat esse affirmativum Fagund. part. 4. de Præceptis Eccl. lib. 1. cap. 4. : Alii vero cum Merolla disput. 4. cap. 3. num. 35. putant non teneri iterum jejunare ; quia præceptum jejunii est negativum , videlicet ut abstinemus a pluribus refectioibus , & a cibis paschalibus ; præceptum autem negativum , ut præceptum non occidendi , etiam per omissionem non liberam impletur . Equidem tamen puto , quod teneatur in casu adducto Titius ad iterum jejunandum : Sicuti

enim qui omnino invitatus jejunat , volens comedere , non solum peccat eo animo interno contra præceptum jejunii , (ut dicitur de eo , qui omnino invitatus omittit furtum volens furari) sed etiam videtur obligandus ad jejunandum altero die , quia non jejunavit humano modo , adeo ut velit jejunare , prout præcipitur ; ita in casu nostro ; Et disparitas inter jejunium , & furtum videtur esse , quia intentio præcipiens jejunium est , ut humano modo , atque adeo cum intentione ponendi jejunium jejunetur ; Contra vero intentio Legislatoris præcipientis , ne quis furetur , non est , ut humano modo omittatur furtum , atque adeo ut habeatur intentio positiva non furandi , sed solum intendit , quod non ponatur furtum , quamvis omisio furti sit necessaria .

VI. Quæritur secundo , An ad satisfaciendum præcepto requiratur non solum intentio prædicta ponendi opus præceptum , sed etiam intentio satisfaciendi præcepto per positionem operis præcepti ?

Respondeo cum communi contra Reginald. lib. 16. cap. 3. num. 31. negative ; unde qui præcepti immemor , aut ignorans V. G. esse diem festum , audit sacrum , præceptum implet , nec tenetur aliud sacrum audire , si recorderetur diei festi : Immo nec tenetur habere positivam intentionem satisfaciendi per missam auditam ; sed satis est , quod cognoscat se præceptum implevisse , nec ad aliud teneri . Ratio est , quia præcepta solum obligant ad ponendum opus injunctum actu humano , nec probatur , quod simul obligent ad habendam intentionem satisfaciendi præcepto : Quamvis enim præceptum obliget ad obedientiam , non per hoc obligat ad obedientiam formalem , & in actu signato , seu ad faciendum actum ex motivo obedientiæ , sed ad obedientiam materialem , & in

& in actu exercito. Et idem dicas de poenitentia imposita a Confessario, & de Voto (quod est quaedam privata lex) Etenim pariformiter tantum obligat ad fidelitatem materialem, non formalem.

VII. Dices, qui debet alicui centum, & immemor obligationis dat illi centum, tenetur deinde alia centum dare, quando debiti recordatur; ergo etiam qui ex voto, vel precepto debet centum pauperi, si immemor voti, vel precepti det pauperi centum, debet deinde alia centum pauperi dare, quando recordatur voti, vel precepti.

Respondeo, transmissio antecedente, negatur consequentia; Disparitas est ex Sanch., Bonac., Vasq., & aliis; quia hoc est peculiare obligationis iustitiae, ut non tollatur sine animo tollendi illam; Quare qui debens ex iustitia Titio centum, dat illi centum titulo donationis, vel eleemosynae, (quamvis daturus illa centum ad satisfaciendum debito, si debiti recordaretur) non extinguit obligationem iustitiae. Et ratio ulterior est, quia obligatio ex iustitia pendet ex voluntate contrahentium; unde qui debens alteri centum de facto vult illi donare centum, non extinguit debitum, quia non vult illud extinguere; Quamvis enim vellet extinguere, si illius recordaretur; at de facto non habet hanc voluntatem, & ideo non extinguit. Contra vero lex pendet a voluntate Legislatoris, quae tantum obligat ad substantiam operis, nec pendet a voluntate subditi, quod non satisfaciatur legi, eo ipso, quod ponit opus a lege iunctum; sicut pendet a voluntate debitoris, quod non satisfaciatur debito, quando dat centum titulo donationis. Quod diximus de obligatione orta ex lege, dicendum de obligatione orta ex voto: Quamvis enim obligatio voti oriatur ex ipso vovente,

unde qui vovet dare centum pauperi, possit dando centum velle, quod perseveret obligatio, veluti emittendo novum votum; probabilius tamen est, quod docet Sanch., quod votum obliget omnino instar precepti; unde sicut posita substantia operis precepti satisfiat probabiliter precepto, etiam si operans nolit per tale opus satisfacere, ut dicemus quaesito sequenti; ita pariter voto satisfiat per positionem, verbi gratia, jejunii Deo promissi, quamvis nolit jejunans satisfacere per tale jejunium, dummodo non emitat positive novum votum.

Unde fit, quod qui vovit vel jejunare, vel dare eleemosynam, si jejunavit animo implendi votum per eleemosynam, non teneatur deinde eleemosynam dare; quia satisfecit voto illi disjunctivo per positionem jejunii, & intentio illa satisfaciendi deinde voto per eleemosynam est solum propositum, & non habet obligationem ortam ex voto: Sicuti qui vovit jejunium, si postquam jejunavit, vult iterum jejunare, ut idem votum iterum impleat, si non jejunet, non facit contra votum, sed contra propositum.

Dixi in responsione, transmissio antecedente: Etenim aliqui apud Bonac. disput. 1. de restitut. quaest. ult. punct. 2. num. 26. illud negant, putantque, quod qui dat in eleemosynam centum Titio immemor debiti, vere satisfaciatur debito ex voluntate illa interpretativa, quod prius velit satisfacere debito, quam facere eleemosynam: Quod praesertim verum est ex Vasq., si donans non explicet voluntatem, quam habet donandi; quia non praesumitur donare, donec animum suum explicet. Et Pal. punct. 17. docet, quod si aliquando aliquis habuit voluntatem in eleemosynis faciendis prius satisfaciendi debito, si quod habet; tunc illae eleemosynae sunt revera solutiones debiti, propter vo-

limitatem illam habitualem satisfaciendi prius debitis ex iustitia. At Merol. disp. 4. cap. 5. num. 362. putat, quod qui debet alteri centum ex titulo oneroso, & deinde donat centum immemor debiti, juxta communem sententiam probabiliorum, non satisfaciat debito, quia voluntas actualis dandi liberaliter præfertur voluntati habituali satisfaciendi prius debito; Contra vero si debeat centum ex titulo gratuito, seu ex liberali promissione, satisfaciat, quando immemor talis obligationis præteritæ donet centum; Et idem dicit de voto. Ratio est, quia votum, & promissio non tam strictè obligant, sicut vinculum iustitiæ.

VIII. Quæritur tertio, an satisfaciat præcepto, qui ponit opus injunctum cum positiva intentione non satisfaciendi præcepto per illud: Verbi gratia, si quis audiat Sacrum die festo animo non satisfaciendi præcepto, quia vult aliud audire, teneturne deinde aliud audire, ut præcepto satisfaciat?

Respondeo, Azor., Rodriq., Ledesm., Navar., Henr., & alios putare, quod non satisfaciat præcepto, qui ponit cum tali intentione opus injunctum; Primo, quia actus non operatur ultra intentionem agentis, ex leg. *Non omnis ff. Si certum petatur*, sed agens non intendit satisfacere præcepto, dum exequitur opus injunctum; ergo non satisfacit. Secundo, quia præcepta debent impleri humano modo; ergo debet homo velle illa implere, itaut non impleat, dum non vult implere. Tertio, quia si missam, verbi gratia, debeas Titio ex stipendio, & velis pro Titio gratis celebrare, non extinguis debitum. Quarto, qui non vult audire missam, cui invitatus assistit, missam non audit, nec satisfacit præcepto, licet assistat; ergo qui non vult satisfacere præcepto, audien-

do missam, neque satisfacit.

Sed communius docent oppositum cum Less., Sanch., Pal. punct. 17. Ratio est, quia intentio non satisfaciendi præcepto, dum, verbi gratia, audis missam præceptam, est inefficax, & procedit ex ignorantia, qua creditur posse non satisfieri præcepto per illam intentionem; cum vere ponatur quicquid præcipitur, atque adeo impletur præceptum; Sicut vere implet præceptum restituendi, qui equum furto sublatum restituit, quamvis habeat intentionem non satisfaciendi obligationi iustitiæ per restitutionem talis equi, sed velit pretium aliud dare ad satisfaciendum pro furto: Quare sicut præceptum, verbi gratia, audiendi missam non obligat ad audiendam missam, ut satisfiat præcepto, seu ex motivo obedientiæ; ita nec obligat ad audiendam missam, & ad non habendam intentionem non satisfaciendi præcepto, dum auditur missa præcepta.

Dices, hinc sequeretur, quod audiens missam præceptam, cum intentione non satisfaciendi per illam præcepto, non teneatur deinde mutare voluntatem, si nolit aliam missam audire, eo quod jam satisfecerit præcepto.

Respondeo, non teneri ad mutandam voluntatem ex vi præcepti Ecclesiastici, sed ad id teneri ex vi præcepti Divini, quo tibi prohibetur nolitio non implendi præceptum Ecclesiasticum; unde tenetur ab illa nolitio cessare, ut docent communiter: Quamvis non teneatur habere voluntatem oppositam, ut docet Sanch. contra Suar. apud Dian. part. 1. tract. 12. resol. 37., cum satis sit, quod advertat se satisfecisse præcepto, & cesset a nolitio satisfaciendi præcepto per missam auditam.

Hinc sequitur, quod, si imposta sit excommunicatio contra non audien-

dientes sacrum, si quis audiat sacrum cum intentione non satisfaciendi per illud, & non cesset tempore debito a tali voluntate, peccet quidem mortaliter, sed non incurrat excommunicationem; quia violavit præceptum Divinum, non Ecclesiasticum, cuius tantum violationi annectitur censura.

Ad primam rationem in contrarium respondetur, Regulam illam esse veram, quando effectus pendet a voluntate operantis, ut quando quis per votum vult se obligare ad A., non ad B., aut per alium contractum; in casu autem nostro diximus, quod non pendeat a voluntate operantis satisfacere, vel non satisfacere præcepto, quando ponitur opus injunctum, hoc est totum id, quod præcipitur.

Ad secundam, eo ipso quod homo libere vult ponere rem præceptam, implet præceptum humano modo; nec quia non vult implere, ideo non implet, cum revera libere ponat totum id, quod præcipitur; etenim talis nolit implendi procedit ex ignorantia, qua falso credit posse tunc non implere.

Ad tertiam, diximus quæsito superiori cum communiore sententia, obligationem ex iustitia non extinguere per donationem liberalem, quia pendet a voluntate operantis velle donare, vel extinguere debitum; Et quamvis qui donat, voluisset extinguere debitum, si illius meminisset, at de facto id non voluit; Propterea multi docent cum Merol. hic quæst. 3. disp. 33., quod qui vovit audire missam, non satisfaciatur voto, audiendo missam cum intentione non satisfaciendi per illam, quia pariter obligatio voti pendet a voluntate votentis, unde potest velle obligationem sibi impositam prorogare: Quamvis probabilius ex Sanch. apud Dian. part. 3. tract. 6. resol. 77. votum ipsum habeat omnino rationem præcepti, & qui non vult au-

diendo missam satisfacere voto, non vult novum votum emittere, sed tantum habet propositum audiendi aliam missam ad satisfaciendum voto ex ignorantia, qua credidit potuisse per primam missam non satisfacere.

Ad quartam, nego consequentiam: Disparitas est, quia, ut missa audiat, & satisfiat præcepto, debet sponte audiri; quia, ut diximus quæsito primo, præcepta humano modo observanda sunt, & per liberam voluntatem ponendi actum præceptum: Contra tamen, ut satisfiat præcepto, non debet poni opus præceptum ex intentione obediendi, & satisfaciendi; quia hoc non præcipitur: Immo nec præcipitur, ut desit intentio non satisfaciendi per positionem operis præcepti; unde si talis intentio non satisfaciendi adsit, adhuc præcepto satisficit: Et ratio a priori est, quia non potest violari præceptum per hoc, quod ponatur id, quod non prohibetur, aut per hoc, quod non ponatur, quod non præcipitur.

IX. Quod diximus de præcepto, dicat de pœnitentia injuncta a Confessario: Quamvis enim Vasq. Opusc. de Benef. cap. 4. §. 1. dub. 7. num. 117. doceat, quod non satisfaciatur, qui ponit rem injunctam sine animo satisfaciendi per illam; quia debet illam implere ex virtute clavium, itaut illam applicet pro pœnis sibi debitis; quod non facit, qui non vult per illam satisfacere; Communius tamen cum Bonac. sentiunt oppositum; quia eo ipso, quod quis vult ponere opus injunctum, applicatur illud pro pœnis debitis; quamvis ex ignorantia putet operans, quod non applicetur: Quare præceptum Confessarii eodem modo obligat, ut lex. Verum negari non potest, sententiam Vasq. esse probabilem; tum quia pœnitentia a Confessario injuncta est pars integralis Sacramenti, ac proinde ad illud videtur

virtualiter referenda; tum etiam quia Beneficia non conferuntur inuitis, atque adeo non applicantur satisfactiones Christi D. per jejunium, verbi gratia, impositum a Confessario, si ego nolim per illud satisfacere. Sic non suscipit Sacramentum matrimonii, qui positive renuit, dum contrahit; Nec indulgentias lucratur, qui ponit opus inunctum animo non lucrandi illas.

X. Quæritur ultimo; Titius, qui debet jejunium ex pluribus titulis, verbi gratia, ex voto, ex præcepto Ecclesiæ, & ex inuncta pœnitentia, jejunando, cuinam obligationi satisfacit, in hypothese quod non requiratur intentio satisfaciendi, ut satisfiat præcepto, aut quod non possit eodem jejunio satisfieri adæquate his omnibus obligationibus? Et idem quæritur, si quis det centum pauperi, cui debeat illa ex voto, ex pœnitentia inuncta, & ex obligatione restitutionis facienda incertis personis?

Resolutio hujus quæstionis maxime deservit ad praxim, ut notat Sanch. lib. 1. cap. 14. Nam qui satisfecit voto, verbi gratia, & non pœnitentiæ inunctæ, debet ad Confessarium recurrere, si velit commutationem; si vero satisfecit pœnitentiæ, & non voto, recurrere debet ad eum, qui potest vota commutare: Quod si non satisfecit debitis incertis, potest obtinere compositionem ab Episcopo; Et si non satisfecit debito certo, solum a creditore potest obtinere remissionem.

Respondeo ad quæsitum cum Bonac. distinguendo. Nam vel Titius decrevit illo jejunio, aut illa largitione centum facta pauperi, satisfacere alicui ex obligationibus illis, vel omnibus, vel nulli; si alicui, verbi gratia, voto tantum voluit satisfacere, certum est, quod solum obligationi voti satisfecit; quia hæc est fidelium praxis, &

communis omnium sensus, & sic decernitur in leg. *Cum pluribus ff. de Solutionibus*. Si vero voluit omnibus obligationibus satisfacere per opus divisibile, verbi gratia, per largitionem centum, tunc satisfacit omnibus obligationibus pro rata; unde tenetur adimplere aliam partem debitam ex illis omnibus obligationibus: Ratio est, quia non est major ratio, cur uni, & non alteri obligationi satisfaciat. Si tamen voluit satisfacere omnibus obligationibus per aliquod opus indivisibile, videlicet per jejunium, dicendum, quod satisfaciat obligationi tantum urgentiori; quia in *Cap. unico, de Desponsatione Impuberum* habetur, quod opus, quod non valet, ut agitur, valet eo meliori modo, quo potest; in casu autem nostro valet meliori modo, quo potest jejunium, si tollat obligationem graviolem: Quod si omnes obligationes essent æquales, tolleretur primam. Denique si nulli obligationi decrevit satisfacere, satisfacit graviori, si sint inæquales, & opus sit indivisibile; vel omnibus pro rata, si sint æquales, & opus sit divisibile. Ratio est, quia in leg. *Cum pluribus ff. de solutionibus* hæc habentur: *Quando plura sunt debita omnino æqualia, nec quisquam decrevit, cui debito satisfacere velit, censetur omnibus pro rata satisfacere. Si autem alterum sit gravius, censetur graviori; Si demum decrevit, cui velit satisfacere, illi satisfacere judicandus est.*

Quamvis, si quid debeat alicui ex justitia, & illud detur liberaliter sine intentione extinguendi debitum, juxta communiorum opinionem nullatenus debitum extinguatur, ut diximus; Unde Titius debens centum ex voto, & centum ex pœnitentia inuncta, & centum ex obligatione restitutionis incertorum, si nihil cogitans de istis obligationibus det pauperi centum, in tali casu nullatenus satis-

facit obligationi restitutionis incertorum, quia hæc est obligatio ex justitia; sed satisfiat obligationi ex voto, quæ gravior est obligatione ex penitentia: strictius enim obligat Religio, quam penitentia, ... docet Sanch., & alii apud Bonac.

Si quis tamen teneatur missam audire, vel jejunare ex præcepto Ecclesiæ, ex voto; & ex penitentia injuncta, & semel missam audiat, vel jejunet non cogitando ad istas obligationes, censet Sanch. contra Merol., quod satisfiat tantum obligationi ex præcepto Ecclesiæ; quia opus est indivisibile, & videtur gravior obligatio imposita ab Ecclesia, quam obligatio voti contracta ex propria voluntate, aut obligatio orta ex intentione Confessarii; Unde potius debet differri auditio missæ debita ex voto, aut ex præcepto Confessarii, quam debita ex præcepto Ecclesiæ.

ARTICULUS II.

Quibus actibus legi satisfiat?

- I. *Quandonam possit uno, eodemque opere pluribus obligationibus satisfieri?*
- II. *An, & quomodo possit nova superveniens obligatio cadere super eundem actum alias ex alia virtute prius debitum?*
- III. *Qui tenetur dare eleemosynam, num satisfiat dando illam extreme indigenti?*
- IV. *Quandonam ommissio operis ex multiplici præcepto impositi sit multiplex peccatum in confessione explicandum?*
- V. *Num possit pluribus præceptis satisfieri diversis actionibus positis eodem tempore?*
- VI. *An possit per actum malum præcepto satisfieri?*
- VII. *Datur duplex intentio Legislatoris,*

alia legi intrinseca, seu de re præcepta, alia legi extrinseca, seu de fine obtinendo per rem præceptam: Qui solum adversus intentionem legi extrinsecam operatur, legem non transgreditur.

I. **Q**uæritur primo, An possit actu satisfieri adæquate pluribus obligationibus, seu præceptis?

Respondeo cum communi, quod si obligationes sint ex justitia, id fieri non possit; si quis enim, verbi gratia, debeat centum Petro ex legato, & centum ob damnum illi injulte illatum, non potest utrique obligationi satisfacere solvendo tantum centum; quia non poneret æqualitatem intentam a justitia: Contra vero si obligationes sint ex aliis virtutibus, seu ex diversis præceptis, potest unico actu pluribus obligationibus satisfieri: Verbi gratia, si quis voveat jejunare die Sabbati, & eo die incidat pervigilium, potest eodem jejunio utrique obligationi satisfacere; Quod etiam verum est, si idem injungatur a Confessario in penitentiam: Et ratio est, quia obligatio voti, penitentia, & alterius præcepti pendet omnino non ex natura rei, ut obligatio ex justitia, sed a voluntate Legislatoris, qui potest pro libito obligare ad eandem rem alio titulo debitam; Quia tamen obligatio ex justitia oritur ex natura rei, & fundatur in æqualitate rei ad rem, ideo non potest eadem solutione satisfieri pluribus obligationibus ex justitia ortis; Et ratio a priori est, quia strictius obligat justitia, quæ respicit adæquationem juris alieni, quam alia virtutes morales; ut proinde non satisfiat obligationi ex justitia per solutionem probabilem, sicut satisfiat obligationi, verbi gratia, recitandi horas per hoc, quod probabiliter recitaveris, aut per hoc, quod illas reci-